



OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto

Opetushallituksen asiantuntijan kuuleminen HE41/2023 vp

Tiina Luomanen

Opetusneuvos

Perusopetus ja varhaiskasvatus –yksikkö

18.10.2023



LAUSUNTOPYYNTÖ

Talousarvioesityksen keskeiset painotukset ja kipupisteet; ml. varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tasa-arvo ja laatu sekä perustaitojen ja -valmiuksien parantamiseen tähtäävät toimet; lukutaito osana perustaitojen kehittämistä; pätevän henkilöstön saatavuus sekä koulutuspaikkojen riittävyys.

Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen tasa-arvo ja laatu

Opetushallituksen näkemyksen mukaan varhaiskasvatuksen, esi- perusopetuksen tasa-arvoon ja laatuun voidaan vaikuttaa seuraavilla toimenpiteillä

- Selvittämällä soveltuvin osin paikallisten opetussuunnitelmien laatua ja niihin pohjautuvia käytänteitä
- Tekemällä selvitysten perusteella tarkoituksenmukaiset kehittämistoimenpiteet ja tarjoamalla niihin riittävää toimeenpanon tukea
- Selkiyttämällä oppimisen tukea, joustavia opetusjärjestelyjä ja huolehtimalla oppimisen tuen jatkumosta varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.
- Tukemalla ja etsimällä parhaita käytänteitä, jotka vahvistavat kouluun kiinnittymistä, poissaolojen ehkäisyä ja inklusiivista toimintakulttuuria
- Varmistamalla riittävä tuki kehittämistoimille ja niiden paikalliselle johtamiselle kaikkialla Suomessa.

Perustaitojen ja -valmiuksien parantamiseen tähtäävät toimet

Opetushallituksen näkemyksen mukaan perustaitoja ja -valmiuksia voidaan parantaa

- vahvistamalla **oppimisen jatkumoj**a, mm. lisäämällä vähimmäistuntimäärää
- määrittelemällä **perustaidot** laajasti **monilukutaidoksi** (luku-, kirjoitus- ja matemaattisia taitoja ja toisaalta varhaiskasvatuksen toiminnassa ja perusopetuksen oppiaineissa opittavia taitoja)
- lisäämällä **kielitietoisia käytänteitä** osana varhaiskasvatusyksikön tai koulun toimintakulttuuria
- vahvistamalla **maahanmuuttotustaisten lasten ja nuorten** kotoutumista ja osallisuutta, mm. KIEPPI-toimenpideohjelman avulla
- laajentamalla **perusopetukseen valmistavan opetuksen** rahoitusta kaksivuotiseksi, kuitenkin niin että joustava siirtymä on mahdollinen aiemminkin

Perustaitojen ja -valmiuksien parantamiseen tähtäävät toimet

Opetushallituksen näkemyksen mukaan perustaitoja ja -valmiuksia voidaan parantaa

- kiinnittämällä huomiota **kaksivuotisen esiopetuksen** kokeilun tuloksiin
- vahvistamalla **esi- ja alkuopetuksen** (1. ja 2. vuosiluokka) nykyistä yhtenäisempää **kokonaisuutta**
- tukemalla LUMA-strategian toteuttamista (**luonnontieteiden ja matematiikan sekä tekniikan ja teknologian alojen edellyttämät valmiudet**)
- vahvistamalla **digitaalista osaamista**, mm. tukemalla digitaalisen osaamisen kuvausten käyttöä sekä osallistumalla Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen digitalisaation viitekehystyöhön
- tukemalla **opetustoimen henkilöstökoulutuksen** hankkeiden avulla opettajien osaamista
- jatkamalla **Kansallisen lukutaitostrategian toimeenpanoa Lukutaito-ohjelmassa**, mm. Lukeva kunta-, Lukeva koulu- ja Lukeva varhaiskasvatus -toimintaa, ja vahvistamalla myös medialukutaidon näkökulmaa.

Pätevän henkilöstön saatavuus sekä koulutuspaikkojen riittävyys

- Opetushallitus pitää erittäin tärkeänä, että kasvatus- ja koulutusalan ammatit koetaan vetovoimaisiksi ja alan koulutuksiin sekä työtehtäviin hakeudutaan, valitaan ja rekrytoidaan mahdollisimman osaavia ja innostuneita ammattilaisia opettamaan ja kasvattamaan lapsia ja nuoria. Huolehtimalla henkilöstön hyvinvoinnista, hyvästä johtamisesta ja riittävästä täydennyskoulutuksesta lisätään alan pito- ja vetovoimaa.
- Aloituspaikkoja tulee olla riittävästi työelämän tarpeisiin, erityisesti pulaa on erityisopettajista ja varhaiskasvatuksen opettajista.

Opetushallituksen esitys talousarviota varten

- Opetushallituksen tehtävien hoitaminen edellyttää perustoimintamenorahoituksen riittävää tasoa sekä rahoituksen pitkäjänteisyyttä ja sitä kautta myös parempaa ennustettavuutta. **Opetushallituksen perustoimintamenoihin on tulisi saada 2 miljoonan euron tasokorotus** vuodesta 2024 lähtien, jotta Opetushallitus voi turvata toiminnalliset edellytykset. Tämän lisäksi **Digipalveluiden ylläpidosta aiheutuviin kustannuksiin** tulisi saada pysyvä 1,5 miljoonan euron lisäys vuodesta 2024 alkaen.
- On hyvä, että hallitus on sitoutunut **LUMA-strategian** toimeenpanoon, jotta oppilaiden luonnontieteellis-matemaattiset valmiudet osana perustaitoja vahvistuvat. LUMA-strategian toimenpidesuunnitelmassa mainitaan Opetushallitus yhtenä vastuutahona useissa eri toimenpiteissä, mikä edellyttää riittävää resursointia. LUMA-strategialle ei ole talousarviossa varattu lainkaan rahoitusta.
- Hallitusohjelman mukaan vahvistetaan perustaitoja ja yhtenä tavoitteena on, että lasten ja nuorten lukutaitoa vahvistetaan jatkamalla kansallista **Lukutaitostrategian 2030 toimeenpanoa** ja laajentamalla Lukuliikettä (Lukutaito-ohjelma). Vuonna 2023 rahoitus on yhteensä 1,5 miljoonaa euroa, josta pääosa jaetaan valtionavustuksina. Vastaavasti vuonna 2024 talousarvioesityksessä ja 2025 julkisen talouden suunnitelmassa määrärahataso on 700 000 euroa ja vuodesta 2026 alkaen 250 000 euroa. Vuosien 2025–2027 esityksellä ei pystytä saavuttamaan nykyisen kaltaista toimintaa tai samaan samaa vaikuttavuutta lukutaitostrategian toteuttamiseksi valtakunnallisesti. **Opetushallitus esittää, että vuosille 2024–2027 määräraha pysyy vuoden 2023 tasolla 1,5 miljoonassa eurossa**. Lisäksi kansallista Lukutaitostrategiaa tulee päivittää muun muassa medialukutaidon osalta, jonka toimeenpanoon tarvitaan resursseja.



OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos!

Tiina Luomanen
Opetusneuvos
tiina.luomanen@oph.fi
P. 0295331080

